РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено: 22. 09. 2011			
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
07	3592/1		

0305
Главно
22.09.2011 год.

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (,,Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 31 од Законот за основно образование (,,Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по **удирачки инструменти** за шестгодишното основно музичко и балетско образование.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

НАСТАВНА ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

УДИРАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ШЕСТГОДИШНО ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, 2011

1. ВОВЕД

Ударните инструменти започнуваат да се изучуваат во II (второ) одделение со наполнети 8-10 години, а наставата трае пет учебни години. Се изучуваат четири главни ударни инструменти: мал барабан (добош), ксилофон, тимпани, вибрафон, и тоа по следниов редослед:

- во II година: мал барабан и ксилофон (маримба);
- во III година: мал барабан, ксилофон и тимпани (маримба);
- во IV, V и VI година: мал барабан, ксилофон, тимпани и вибрафон (маримба).

Во текот на целото школување ученикот/ученичката треба да добие основни знаења и информации од областа на многу други ударни инструменти (триангл, дајре, конги, бонгоси, чинели, комплет тапани и др.), и да ги применува во различни ситуации на музицирање од типот на камерна музика, заедничко вежбање и сл.
Целта за изучувањето на ударни инструменти е кај учениците да им се развиве љубов и интерес кон ударните инструменти и да ги оспособува за изразно солистичко, камерно и оркестарско музицирање; да се развива естетското вреднување и емоционалното доживување на музичките дела каде ударните инструменти имаат доминантна улога или како пратеки инструменти во одредени композиции.

Часовите се одржуваат по принцип на индивидуална настава.

- Неделниот фонд е 2 часа по 30 минути, односно годишниот фонд е 72 часа.
- Статус на предметот: задолжителен.

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА од II до VI одделение

Ученикот/ученичката:

- да објаснува за основните карактеристики на ударните инструменти;
- да се приспособува за мелодиско и ритмичко читање и свирење на нотен текст (правилно метричко броење);
- да објаснува за изразните можности на инструментите;
- да демонстрира убав тон при свирењето;
- да покажува правилен начин на свирење на скали;
- да дискутира за правилна стилска интерпретација на музиката;
- да развива музичка меморија;
- да препознава нотен текст, музички термини и ознаки;
- да развива способност за прецизно штимање на инструментот и интонирање на тонска висина;
- да репродуцира нотен текст (ритмички и мелодиски);
- да го развива внатрешниот слух;
- да се приспособува за работа во дует и во поголем состав за заедничко музицирање;
- да развива љубов кон класичната музика;
- да создава навика за посета на концерти, оперско-балетски претстави, други музички манифестации.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО IV одделение

Ученикот/ученичката:

- да објаснува за инструментите мал барабан, ксилофон (маримба) тимпани и вибрафон;
- да објаснува за основните каракеристики на инструментот;
- да развива интерес кон инструментот;
- да се приспособува за правилно држење на телото при свирењето;
- да се приспособува за свирење мелодии и песни со разновидна ритмичко-мелодиска линија;
- да развива способност за доживување и изразување на музиката;
- да го развива музичкиот вкус и критичкото мислење;
- да дискутира за истакнати музички уметници и творци во земјата и странство;
- да се приспособува за демонстрирање на чиста интонација;
- да развива љубов кон класичната музика;
- да создава навика за тимска работа;
- да создава навика за посета на концерти, оперско-балетски претстави, други музички манифестации;
- да ги разбира и прифаќа правилата на однесување во индивидуалните и во колективните музички активности;
- да се оспособува за доживување на убавото во музиката;
- да се оспсобува за формирање на работната култура;
- да ги проценува сопствените вредности како и вредностите на другите.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Ударни инструменти - IV одделение (мал барабан)			
Тема I: Мал барабан			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се приспособува за правилно користење на конвенционален грип (држење на палиците); - да се приспособува за артикулација - работа со зглобовите на рацете како правилен начин на егзекуција на тонот без стегање на палиците и телото.	-Рудиментарни технички вежби за мал барабан - Наизменични удари од лева и од десна рака - Дупли удари од лева и од десна рака - Парадидл (четири вида) од лева и од десна рака - Изброен и неизброен вирбл (pres)	Звук и тон Артикулација Грип (фат или начин на држење) Парадидл (четири вида) дипли удари Вирбл Акцент Единечен пред-удар Двоен пред-удар	- Работа со зглобови без палица со цел да се подобри артикулацијата. - Работа на секоја рака посебно за покомплетен увид во совладувањето на поставката. МЕТОДИ: - монолошка; - дијалошка; - опсервација; - споредба: - демонстративна метода.

Тема II: Технички вежби			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да развива наредна техника на свирење на инструментот (да постигне добра координација на двете раце, стабилен ритам, добар тон на инструментот, чисти нотни вредности, стабилна динамика, добра артикулација).	-Основни рудиментарни технички вежби - Наизменични удари - Дупли удари - Парадидли -четири вида - Технички вежби за вирбл Изброен и неизброен вирбл (во шеснаестини и во триоли)	Артикулација Координација Наизменични удари Дупли удари Парадидл	- Анализа на техничката вежба преку разговор - Демонстрирање со свирење за добра артикулација на зглобовите со израмнет висок замав на палиците и егзекуција на ударите во една точка на мембраната. -Да се постигне што поизрамнета динамика на сите овие технички вежби МЕТОДИ - монолошка; - дијалошка; - опсервација; - споредба: - демонстративна метода; - метода на обиди и грешки.

Тема III: Етиди			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученик/ученичката: -да го памети нотниот текст на зададените етиди; -да ја развие техниката на свирење на инструментот (метрика, ритмика, динамика); -да се приспособува за прецизна изведба; -да демонстрира етиди во зададено темпо; -да ја развива музичката меморија; -да го развива чувството за метроритмичка пулсација и темпо.	-Етиди со различен карактер во различен метар динамика и темпо	Етида Артикулација Метрика Ритмика Динамика Темпо Триола, шеснаестина нота, пауза 3/8 6/8 5/8 7/8 9/8 Пунктирани ноти Легатура Синкопа Силно време, слабо Време /Акценти, Вирбл Единечен пред-удар Двоен пред-удар	Заедничко вежбање (унисоно свирење на два истоветни или различни инструменти). МЕТОДИ - монолошка; - дијалошка; - опсервација; - споредба: - демонстративна метода; - метода на обиди и грешки.

Тема IV: РИТМИКА			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се приспособува да применува рамномерна пулсација; - да покажува правилно броење и тактирање; - да разликува дводелен, троделен метар и нерамноделен метар; - да разликува различно траење на тоновите во музиката; - да ги користи нотните вредности и вредностите на паузите; - да се приспособува за ритмичко читање на нотниот текст; - да развива способност за прецизно изведување на ритамот.	- Рамномерна пулсација - Дводелност (броење еден-два) и триделност (броење еден-два-три) Неправилни тактови (пет седум и девет осмински/четвртински метар - Траење на тоновите - Нотни вредности: четвртина нота осмина нота шеснаестина нота четвртина пауза осмина пауза шеснаестина пауза - такт (2/4, 3/4 и 4/4) -такт (5/8 7/8 9/8) -такт (3/8 6/8 9/8) - Ритмичко читање на нотен текст (парлато)	- Пулсација - Четвртина нота - Осмина нота - Шеснаестина нота - Четвртина пауза - Осмина пауза - Шеснаестина пауза - Такт (2/4, 3/4 и 4/4) - Такт (5/8 7/8 9/8) - Такт (3/8 6/8 9/8) - Парлато	- Свирење на вежби со комбинации од различни нотни вредности, при што се внимава на правилната распределба на рацете (палките). - Свирење на пократки нотни вредности. - Совладување на нотните вредности и паузи преку слики и апликации. - Воочување на тактот врз основа на зададениот материјал за 2-делност и 3-делност. - Читање на зададениот материјал со тактирање. - Свирење на напредни ритмички модели (запишани на една и повеќе линии) на инструментот – ритмички. Пред да се отсвири, моделот може да се изговори парлато на неутрален слог ,,та" со тактирање.

Тема V: Композиции со клавирска придружба (мал барабан)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да го памети нотниот текст на зададените композиции; -да го развива уметничкиот израз при интерпретацијата на зададените музички дела; -да ги демонстрира различните стилски карактеристики на зададените музички дела; -да се приспособува за усовршување на прецизна изведба.	**Композиции со клавирска придружба**	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба Метод на демонстрација, Монолошки метод, Дијалошки метод Метод на споредба, Метод на обиди и грешки. Посетување на концерти. Слушање на музика. Учествување на јавни часови, концерти и натпревари.

Наставен предмет: **Ударни инструменти - IV одделение (ксилофон)**

Тема I: **Запознавање со инструментот ксилфон и правилно поставување на ученикот**

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се приспособува за артикулација - работа со зглобовите на рацете како правилен начин на егзекуција на тонот без стегање на палиците и телото. (Палиците да удираат по средината на плочките со побрза артикулација на одбивање на палката.)	-Технички вежби за ослободување на десната и левата рака -Правилно поставување и држење на десната и левата рака - Свирење и слушање композиции со примена на динамичко нијансирање: тивко-пијано (п) силно-форте (ф); средно тивко-mezzo pijano (mp) средно јако-mezzo forte(mf). - Свирење и слушање композиции во различни темпа - Свирење вежби и лесни композиции со знак за повторување и знак за да капо - DC.	Ксилофон Малици (палици за ударни инструменти со клавијатура) Поставка Удар Звук и тон Артикулација Грип (фат или начин на држење) Октава	Ксилофонот да се подеси на висината на ученикот. Да научи да удира по средината на плочките каде што тонот е најчист. Да се користи најчесто методот излагање на наставникот (монолошки), но секогаш во комбинација со методот на разговор (дијалошки), забележување (опсервација) и методот на споредба.

Тема II: Скали			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да дискутира за музичката писменост; - да објаснува за скала; - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од основната скала; -да демонстрира свирење на скали во две октави во, четвртини ноти, осмини и шеснаестини ноти.	- Свирење скали Е-Дур / c-молл H-Дур / gis-молл As-дур / f-молл, Des- Dur / b - moll во две октави во осмини и шеснаестини ноти. - Трозвуци со свртувања - Свирење кратки композиции по избор. - Четризвуци со свртувања	- Звук - Тон - Имињата на тоновите со именување на тоновите - Помошна линија - Скала Скали: Дурска и молска Природна и хармонска Предзнаци Повисилица - диез Снизилица - бемол Разрешилица - бекар.	Свирење удари по средината на плочките во бавно темпо. - Посетување на јавни часови и концерти на ученици, како и други манифестации и дискусија за стекнатите впечатоци од виденото. - Воочување на разликите меѓу звук и тон преку демонстрација на разновидни примери - Свирење подолги вежби - Свирење на скали во две октави со примена на осмини и шеснаестини ноти. Метод на демонстрација; монолошки метод; дијалошки метод; метод на споредба.

Тема III: Технички вежби			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да демонстрира етиди во зададено темпо; - да ја развива музичката меморија; - да го развива чуството за метроритмичка пулсација и темпо. -да развива напредна техника на свирење на инструментот (да постигне добра координација на двете раце, добар тон на инструментот, стабилна динамика, добра артикулација).	-Технички вежби за ослободување на десната и левата рака - Правилно поставување и држење на десната и левата рака -Технички вежби со пасажи	Артикулација Координација Динамика Метрика Темпо Виолински клуч Октава Нона Децима	Едноставни пасажи, кратки секвенци, мали и поголеми интервали. Се свират во умерено и брзо темпо. Метод на демонстрација; монолошки метод; дијалошки метод; метод на споредба; метод на обиди и грешки.

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да научи да го совладува нотниот текст на зададените етиди; - да го култивира звукот на изведбата на инструментот; - да ја усовршува прецизноста на изведбата.		Етида Артикулација Метрика Ритмика Динамика Темпо Четвртина нота, осмина нота, осмина пауза триола, шеснаестина нота и пауза 6/8 3/8 9/8 Пунктирани ноти Легатура Синкопа Силно време, слабо време	Користење на етиди со различен карактер и во различен метар. Метод на демонстрација; заедничко вежбање (унисоно свирење на два истоветни или различни инструменти); монолошки метод; дијалошки метод; метод на споредба, метод на обиди и грешки.

Тема IV: Композиции со клавирска придружба

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да го памти нотниот текст на зададените композиции; -да го развива уметничкиот израз при интерпретацијата на зададените музички дела; -да ги демонстрира различните стилски карактеристики на зададените музички дела; -да се приспособува за усовршување на прецизна изведба.	**Композиции со клавирска придружба**	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба. Метод на демонстрација: монолошки метод, дијалошки метод метод на споредба, метод на обиди и грешки. посетување на концерти. слушање музика. учествување на јавни часови, концерти и натпревари.

Тема V: РИТМИКА			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се приспособува да применува рамномерна пулсација; - да покажува правилно броење и тактирање; - да развива чувство за дводелност и триделност; - да разликува дводелен и троделен метар; - да разликува различно траење на тоновите во музиката; - да ги препознава нотните вредности и вредностите на паузите; - да ги користи нотните вредности и вредностите на паузите; - да го препознава тактот во нотниот текст; - да се приспособува за ритмичко читање на нотниот текст; - да развива способност за прецизно изведување на ритамот.	- Рамномерна пулсација - Дводелност (броење еден-два) и триделност (броење еден-два-три) - Траење на тоновите - Нотни вредности: четвртина нота осмина нота шеснаестина нота четвртина пауза осмина пауза шеснаестина пауза - такт (3/8, 6/8 и 9/8) - Ритмичко читање на нотен текст (парлато)	- Пулсација - Цела нота - Половина нота - Четвртина нота - Осмина нота - Цела пауза - Половина пауза - Четвртина пауза - Осмина пауза - Парлато - Такт (3/8, 6/8 и 9/8)	- Свирење на вежби со комбинации од различни нотни вредности. - Свирење на пократки нотни вредности. - Совладување на нотните вредности и паузи преку слики и апликации. - Воочување на тактот врз основа на зададениот материјал за 2-делност и 3-делност . - Читање на зададениот материјал со тактирање. - Свирење на елементарни ритмички модели (запишани на една линија) на инструментот – ритмички. Пред да се отсвири, моделот може да се изговори парлато на неутрален слог ,,та” со тактирање.

Ударни инструменти IV одделение (тимпани)			
Тема I: Тимпани и правилно поставување на ученикот			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да објаснува за палките; -да ги именува типовите на палките; - да се приспособува за правилно користење на конвенционален грип (држење на палиците); - да се приспособува за артикулација - работа со зглобовите на рацете како правилен начин на егзекуција на тонот без стегање на палиците и телото; -да развие техника за штимање и прештимување.	-Технички вежби за ослободување на десната и левата рака - Технички вежби за штимање и прештимување -Рудиментарни технички вежби за тимпани: - Дупли удари од лева и од десна рака.	Звук и тон Артикулација Грип (фат или начин на држење) Парадидл(четири вида) Триоли(квинтоли) Штимање Педал за штимање Демфување(стопирање) Глисандо	-Демонстрирање на правилен начин на седење на столчето и држење на телото, правилно држење на палиците и артикулација на зглобовите и начинот на изведување на ударот. - Самоконтрола при седење со укажувања на наставникот за погрешните движења. - Работа со зглобовите без палица со цел да се подобри артикулацијата. - Работа на секоја нога посебно за покомплетен увид во совладувањето на техниката за прештимување. МЕТОДИ: - монолошка; - дијалошка; - опсервација; - споредба: - демонстративна метода.

Наставен предмет – **Ударни инструменти IV одделение Тимпани**			
Тема II: Технички вежби			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да развива основна техника на свирење на инструментот (да постигне добра координација на двете раце, стабилен ритам, добар тон на инструментот, чисти нотни вредности, стабилна динамика, добра артикулација)и штимање. -да развие техника за штимање и прештимување	- Основните рудиментарни технички вежби: - наизменични удари - дупли удари - Триоли (квинтоли) - Прештимување	Артикулација Координација Наизменични удари Дупли удари Штимање Глисандо	- Анализа на техничката вежба преку разговор. - Демонстрирање со свирење за добра артикулација на зглобовите со израмнет висок замав на палиците и егзекуција на ударите во една точка на мембраната. - Да се постигне што поизрамнета динамика на сите овие технички вежби. МЕТОДИ: - монолошка; - дијалошка; - опсервација; - споредба: - демонстративна; - метода на обиди и грешки.

Тема III: Етиди			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да го памети нотниот текст на зададените етиди; -да ја развие техниката на свирење на инструментот (метрика, ритмика, динамика); -да се приспособува за прецизна изведба; -да демонстрира етиди во зададено темпо; -да ја развива музичката меморија; -да го развива чувството за метроритмичка пулсација и темпо; -да развие техника за штимање и прештимување.	-Етиди со различен карактер и во различен метар	Етида Артикулација Метрика Ритмика Динамика Темпо Цела нота, половина нота, четвртина нота, осмина нота, триола,шеснаестина нота, пауза 4/4 2/4 3/4 6/8 5/8 7/8 9/8 Пунктирани ноти Легатура Синкопа Силно време, слабо време Штимање Глисандо	Заедничко вежбање (унисоно свирење на два истоветни или различни инструменти). МЕТОДИ: - монолошка; - дијалошка; - опсервација; - споредба: - демонстративна; - метода на обиди и грешки.

Тема IV: РИТМИКА			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да развива чувство за дводелност и триделност; - да разликува дводелен и триделен метар; - да разликува различно траење на тоновите во музиката; - да ги користи нотните вредности и вредностите на паузите; - да го препознава тактот во нотниот текст; - да се приспособува за ритмичко читање на нотниот текст; -да развие техника за штимање и прештимување.	- Рамномерна пулсација - Дводелност (броење еден-два) и триделност (броење еден-два-три) - Траење на тоновите - Нотни вредности: четвртина нота осмина нота шеснаестина нота четвртина пауза осмина пауза - Такт (3/8, 6/8 и 9/8) - Ритмичко читање на нотен текст (парлато)	- Пулсација - Четвртина нота - Осмина нота - Четвртина пауза - Осмина пауза - Демфовање (стопирање) - Такт (3/8, 6/8 и 9/8) - Парлато.	- Свирење на четвртини осмини и шеснаестини ноти и истовремено броење на глас. - Свирење на вежби со комбинации од различни нотни вредности, при што се внимава на правилната распределба на рацете (палките). - Свирење на пократки нотни вредности. - Совладување на нотните вредности и паузи преку слики и апликации. - Воочување на тактот врз основа на зададениот материјал за 2-делност и 3-делност. - Читање на зададениот материјал со тактирање.

Тема V: Композиции со клавирска придружба

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да го памети нотниот текст на зададените композиции; -да го развива уметничкиот израз при интерпретацијата на зададените музички дела; -да ги демонстрира различните стилски карактеристики на зададените музички дела; -да се приспособува за усовршување на прецизно штимање.	**Композиции со клавирска придружба**	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба Метод на демонстрација; монолошки метод; дијалошки метод; метод на споредба, метод на обиди и грешки. посетување концерти; слушање музика. учествување на јавни часови, концерти и натпревари.

Наставен предмет – **Ударни инструменти IVодделение (вибрафон)**

Тема I: Запознавање со инструментот вибрафон и правилно поставување на ученикот

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да ги препознава деловите на инструментот вибрафон; -да ги именува деловите на инструментот вибрафон; -да ги идентификува деловите на инструментот; -да објаснува за палките; -да ги именува деловите и типовите на палките. **Поставеност на ученикот:** - да научи правилно да стои пред вибрафонот, правилно даго држи телото и правилно да ги постави рацете (поставката на рацете е многу слична како кај ксилофонот); - правилно користење на конвенционален грип (држење на палиците); - артикулација – работа со зглобовите на рацете како правилен начин на егзекуција на тонот и употреба на педалот за резонирање (вибрирање на воздушниот столб во пезонаторите со помош на мотор).	Запознавање со инструментот вибрафон -Технички вежби за ослободување на десната и левата рака -Правилно поставување и држење на десната и левата рака -Свирење скали C-Dur / a-moll G-Dur / e-moll F-dur / d-moll, во две октави во цели, половини и четвртини ноти, а по можност и во осмини и шеснаестини. - тризвуци со свртувања - четиризвуци со свртувања - свирење и слушање композиции со примена на динамичко нијансирање: тивко-пијано(p) силно-форте (f); -Тремоло -свирење и слушање композиции во различни темпа - свирење вежби и лесни композиции со знак за повторување - свирење вежби и лесни композиции со повишувалки	Вибрафон Малици (палици за ударни инструменти со клавијатура) Метални плочки Резонатори и Мотор Поставка Удар Звук и тон артикулација Грип (фат или начин на држење) Имињата на тоновите (до, ре, ми, фа, сол, ла, си, до) Октава	Да се внимава на правата артикулација на зглобот – ученикот мора да сфати дека палицата не се одбива така како дрвените палици за мал барабан. Исто така и плочката за вибрафон нема таков rebound (отскокнување) како горната мембрана кај малиот барабан. Да научи да удира по средината на плочките каде што тонот е најчист. Положбата на рацете е многу слична како кај ксилофонот, со таа разлика што тука имаме движење со ногата притисок врз педалот за резонирање. Да се користи најчесто методот излагање на наставникот (монолошки) но сркогаш во комбинација со методот на разговор (дијалошки), забележување (опсервација) и методот на споредба.

Тема II: Скали

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Да се научат технички правилно да се изведуваат скалите. Скалите се свират напамет во бавно и брзо темпо.	C-Dur / a-moll G-Dur / e-moll F-dur / d-moll	Скали: Дурска и молска Природна и хармонска Предзнаци Повисилица - диез Снизилица – бемол Разрешувалка- бекар	Скалите на вибрафон се свират во две октави. Сите удари се изведуваат по средината на плочките и се свират во бавно и умерено темпо. Да се научат дурски и молски скали до еден предзнак. Од молските скали се свират само природните и хармонските молски скали. Метод на демонстрација; Монолошки; дијалошки; метод на споредба.

Тема III: Технички вежби

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - Да ја развие основната техника на свирење на инструментот (да постигне добра координација на двете раце, стабилен ритам, добар тон на инструментот, чисти нотни вредности, стабилна динамика, добра артикулација); - да научи цела нота,	Добри Палиев „Систематски курс за ударни инструменти" Небојша Ј. Живковиќ „Funny Mallets Serie: Funny xylophone & vibe" I и II	Артикулација Координација Динамика Метрика Темпо Ноти Октава	Едноставни пасажи, кратки секвенци, мали интервали. Се вежбаатво бавно и умерено темпо. Метод на демонстрација, монолошки; дијалошки; метод на споредба; метод на обиди и грешки.

половина нота, четвртина нота, осмина нота, триола и шеснаестина нота и соодветните паузи со истите вредности со употреба на педал. - да ги совлада дадените технички вежби во соодветно темпо и динамика.			

Тема IV: **РИТМИКА**			
Цели	Содржини	Поими	Активнисти и методи
Ученикот/ученичката: - Да научи да го совладува нотниот текст на зададените етиди; - Да ја развие техниката на свирење на инструментот (метрика, ритмика, динамика, скали); - Да го култивира звукот на изведбата на инструментот; - Да ја усовршува прецизноста на изведбата; - Да ја развие синхронизацијата на двете раце; - Да ги изведува етидите во зададено темпо; - Да ја развива музичката меморија; - Да го развива чувството за метроритмичка пулсација и темпо.		Етида Артикулација Метрика Ритмика Динамика Темпо Цела нота, половина нота, четвртина нота, осмина нота, триола,шеснаестина нота и пауза 4/4 2/4 3/4 3/8 6/8 Пунктирани ноти Легатура Синкопа Силно време,слабо време	Користење на етиди со различен карактер и во различен метар. Метод на демонстрација; Заедничко вежбање (унисоно свирење на два истоветни или различни инструменти); монолошки; дијалошки; метод на споредба; метод на обиди и грешки.

Тема V: Композиции со клавирска придружба			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да научи да го совладува нотниот текст на зададените композиции; - да го култивира звукот на изведбата на инструментот; - да го развива уметничкиот израз при интерпретацијата на зададените музички дела; - да ги интерпретира различните стилски карактеристики на зададените музички дела; - да ја усовршува прецизноста во изведбата.	**Композиции со клавирска придружба** i solo Небојша Ј. Живковиќ "Funny Mallets Serie: Funny xylophone & vibe" I и II John O'Reilly "Solos for the percussion player" Carol Barratt "Bravo! Percussion" II книга Les Claviers a Percussion parcourent le Monde (Keyboards malletts around the world volume 1 & volume 2) Транскрипции за темперирани удирачки инструменти од повеќе автори	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба Метод на демонстрација; Монолошки; Дијалишки; Метод на споредба; Метод на обиди и грешки; Посетување на концерти; Слушање музика; Учествување на јавни часови, концерти и натпревари.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- *Препораки за користење на годишниот фонд на часови* (ориентационо планирање на наставните часови по наставни теми и целини)
    - тема I - **Запознавање со инструментот вибрафон и правилно поставување на ученикот** - 5 часа;
    - тема II - **Скали** - 12 часа;
    - тема III - **Технички вежби** - 30 часа;
    - тема IV - **Етиди** - 15 часа;
    - тема V - **Композиции со клавирска придружба** - 10 часа;

- *Наставни средства:*
    - Инструменти (мал барабан, ксилофон, тимпани и вибрафон);
    - палици за мал барабан; палици за ксилофон, палици за тимпани ,палици за вибрафон;
    - учебници по избор на наставникот;
    - посета на концерти и други музички манифестации;
    - Интернет, образовни софтвери;
    - списанија;
    - аудио-визуелни средства.

Користена литература
- Мал барабан:
Ch. Villcoxon „Rudiments" 1 книга
Добри Палиев „Систематичен курс за ударни инструменти"
Jozef Tuzar „Етиди за добош"
Hans Fon Moisi „Техника н Добри Палиев „Систематски курс за мал барабан"
Добри Палиев „Букварче за мал барабан"
Hans Fon Moisi „Техника на барабаните „а барабаните„
В. Снегирев „Етиди за мал барабан"
В. Осавчук „Етиди за мал барабан"
Добри Палиев „Пиеси за мал барабан" 1 дел
John O'Reilly „Solos for the percussion player"
Carol Barratt „Bravo! Percussion"

- **ксилофон**

Dobri Paliev „Букварче за ксилофон"

Небојша Ј. Живковиќ „Funny Mallets Serie: Funny xylophone" I i II
Dobri Paliev „Систематски курс за ударни инструменти"
John O'Reilly "Solos for the percussion player"
Carol Barratt „Bravo! Percussion" III книга
Les Claviers a Percussion parcourent le Monde (Keyboards malletts around the world volume 1)
Транскрипции за темперирани ударни инструменти од повеќе автори

- Тимпани
Добри Палиев „Букварче за тимпани"
H.Knauer „Etidi za timpani"
John O'Reilly „Solos for the percussion player"
Carol Barratt „Bravo! Percussion" II книга
Транскрипции за тимпани од повеќе автори

-Вибрафон
John O'Reilly „Solos for the percussion player"
Небојша Ј. Живковиќ „Funny Mallets Serie: Funny xylophone & Vibe" I i II
Les Claviers a Percussion parcourent le Monde (Keyboards malletts around the world volume 1& volume 2)
Транскрипции за темперирани ударни инструменти од повеќе автори

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

-Постигањата на учениците се оценуваат континуирано во текот на целата година. Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл.
Наставникот ја оценува способноста на ученикот за аналитички приод во изучувањето на дадените музички дела; техниката на изведбата на дадените музички дела и нивната уметничка интерпретација. За секое тримесечје се добива оценка на поминатиот материјал, според критериумите за оценување на учениците по овој предмет. Оценувањето се врши со помош на континуирано следење на напредувањето на ученикот на редовните часови, јавни часови и настапи, концерти, натпревари и годишни испити по инструментот.
Ученикот кој ќе покаже незадоволителни резултати во поглед на техничко-уметничката интерпретација на музичките дела и нема да го реализира предвидениот задолжителен материјал по предметот, се упатува на поправен испит.

Годишен испит во јуни:
една ритмичка етида од наведената литература за секој инструмент посебно;
една композиција (пиеса или комад) од наведената литература за секој инструмент посебно.

- Оценувањето е бројчано.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ

Целите и задачите на наставниот предмет ударни инструменти ќе се реализираат во кабинет за индивидуална настава, опремен со потребните наставни и нагледни средства, според нормативот за музичко училиште.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Завршен VII/1 степен, факултет за музичка уметност, насока ударни инструменти.
Наставникот треба да има стекнато педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

9. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот треба да е правилно поставен, правилно да седи или стои во зависност од инструментот, правилно да ги држи палците, да се поседува пристоен тон и тајминг (прецизна ритмика и чувство за темпо) на инструментот и успешно да ја совлада наставната програма во согласност развојните карактеристики на ученикот.

Изготвил: работна група,
координатор м-р Анкица Витанова, советник во Бирото за развој на образованието - Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор во Бирото за развој на образованието – Скопје

10. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по удирачки инструменти за шестгодишното основно музичко и балетско образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

на ден ______

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 11-4492/54
13.09 2011 год.
СКОПЈЕ

Скопје

Министер,

м-р Панче Кралев

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
2
СКОПЈЕ